

ÇOCUK İSTİSMARINDA ACİL HEMŞİRELİK YAKLAŞIMI

Dr. Sibel KÜÇÜK

Profesyonel meslek üyesi olarak hemşireler, acil ve adli olaylarda vakayı ilk gören, yakınları ile iletişime geçen, muayene sırasında ve sonrasında eşyalara dokunan, laboratuvar örneklerine alan kişiler olarak önemli bir sorumluk ve role sahiptir. Uzman hemşireler kanıtları tanımlama, toplama ve saklama prosedür ve tekniklerini bilmesi tedavi ve bakımda kanıtların saklanması, kaydedilmesi için önem taşımaktadır.

Hemşirelerin acil servise başvuran mağdur veya failer için yaralanma ya da ölüm vakalarının kabulde aktif olmalı ve sorumluluk alması gerekmektedir. Ülkemizde 2011 yılında Resmi Gazete'de yayınlanan Hemşirelik Yönetmeliğinde çocuk sağlığı ve hastalıkları hemşirelerinin görevleri arasında çocuk ihmal ve istismarı durumlarını tanıma, şüpheli durumlarda ilgili yerlere bildirimde bulunma ve ihmal/istismardan koruma, tanılama, eğitim, danışmanlık rolleri olduğu belirtilmiştir.

Acil kliniklerde hemşireler çocuk istismarından kaza ile veya kaza dışı yaralanma, zehirlenme, intihar girişimleri, ölümcül ya da ağır travmalara kadar pek çok farklı vaka ile karşılaşabilmektedir. Bu nedenle hemşirelerin bu konularda acil tanılama, değerlendirme, müdahale, kanıtların saklanması, bildirim konularında yetkin olmaları gerekmektedir.

Çocuk İstismarında Acil Hemşirelik Yaklaşımı Hemşirelik bakımının odağında çocuğun emosyonel desteğinin sağlanmasının yanında günümüzün değişen ihtiyaçları doğrultusunda adli delillerin toplanması ve korunmasının da rol alması gerektiği bilinmektedir. Bu nedenle hemşirelerin konu hakkında eğitilmiş olmaları gerekmektedir. Hemşireler kanıtların farkına varmadıkça, kanıtları tanımlama, toplama ve saklama prosedür ve tekniklerini bilmedikçe tedavi ve bakım esnasında kanıtlar gözden kaçırılabilir, kaybedilebilir ya da yok edilebilir.

Acil vakalarda hemşireler;

- Tanılama: Adli durumun ve potansiyel mağdurların belirlenmesi,
- Planlama: Adli olayların araştırılması,
- Girişim: Olayla ilgili belge ve kayıtların toplanması, uygun bakımın sağlanması ve rapor yazılması,
- Değerlendirme: Yapılan girişimlerin gözden geçirilmesi,
- Kriz Bakımı: Travmaya uğramış mağdur ve yakınlarının kriz bakımını içeren geleneksel hemşirelik yaklaşımlarını kullanabilmelidirler.

Öykü alma, fiziksel muayene, kanıtların tanımlanması, toplanması ve saklanması, kanıt koruma zincirinin sağlanması, kayıt edilmesi, krize müdahale, istismarın bildirilmesi başlıklarında hemşireler aktif görev almalıdır.

- İstismar ve ihmali bulgu ve semptomlarını tanıyabilmeli,
- Çocuk istismarı ve ihmali ile ilgili tam ve doğru tıbbi tanı koyabilmeli,
- Çocuğun daha fazla zarar göreceği durumlarda acil önlemleri alabilmeli, kanunların izin verdiği şekilde çocuğa bir yer ayarlayabilmeli,
- Çocuk ve ona bakmakla sorumlu olanlara karşı objektif ve profesyonel bir tutum içinde olmalı,
- Aileyle teröpatik düzeyde bir ilişkiye girmeli, bakım sonlandıktan sonra ilişki devam ettirmeli,
- Çocuk istismarı vakalarının yasal bildirimini yapmalı,
- Mahkemede tanıklık yapmaktan kaçınmalı,
- Çocuğun herhangi bir yaralanma beyanı olmaması durumunda yaralanma olasılığın olduğunu bilmeli,
- Hemşire istismar ve ihmali edilen çocuk ve aile hakkında kapsamlı bir bilgiye sahip olmalıdır.

Kaynaklar

- Aksoy E, Çetin G, İnanıcı MA, Polat O, Sözen Ş, Yavuz F. Çocuk İstismarı ve İhmali. Birinci Basamak İçin Adli Tıp El Kitabı. Ankara: Türk Tabipleri Birliği Merkez Konseyi; 1999.ss; 135-146.
- American Academy of Pediatrics. Guidelines for the evaluation of sexual abuse of children. Pediatrics. 1999;103:186-91.
- Arzu İlçe A, Yıldız D, Baysal G, Özdoğan F, Taş F. Acil servislere çalışan sağlık bakım personelinin adli olgularda delillerin korunması ve saklanmasına yönelik bilgi ve uygulamalarının incelenmesi. Ulus Travma Acil Cerrahi Dergisi 2010;16 (6):546-55.
- Ceza muhakemesinde beden muayenesi; genetik incelemeler ve fizik kimliğin tespiti hakkında yönetmelik. 01 Haziran 2005/25832. <http://www.resmi-gazete.org/sayi/12681/ceza-muhakemesinde-beden-muayenesi-genetik-incelemeler-ve-fizik-kimligin-tespiti-hakkinda-yonetmelik.html>.
- Cihançir D, Hindistan S. Adli Hemşireliğin Kapsamı ve Yasal Boyutu. Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi 2012; 9 (1): 10-15.
- Christian CW, Lavelle JM, De Jong AR, Loiselle J, Brenner L, Joffe M. Forensic evidence findings in prepubertal victims of sexual assault. Pediatrics. 2000;106(1):100-4.
- Çolak B, İnanıcı MA, Yaycı N. Çocukta cinsel istismar ve adli hemşirelik. Hemşirelik Forumu Dergisi 2003; 6(6):7-13.
- Encinares M, McMaster JJ, McNamee J. Risk assessment of forensic patient's nurses' role. Journal of Psychosocial Nursing 2005; 43(3):30-36.
- Eşiyok B, Hancı H, Özdemir Ç, Yalken N, Zeyfeoğlu Y. Adli hemşirelik. Sted 2004; 13 (5): 169-171.
- Evans MM, Stagner PA. Maintaining the chain of custody evidence handling in forensic cases. AORN Journal 2003;78(4):563-569.
- Fırat S, Ünal S, Geleş Yalçın Ç. Hemşirelikte Yeni Bir Alan: Adli Hemşirelik. Adli Tıp Bülteni 2016; 21(1): 39-42. Doi: 10.17986/blm.2016116599.
- Fraser JA, Mathews B, Walsh K, Chen L, Dunne M. Factors inf-

- luencing child abuse and neglect recognition and reporting by nurses: A multivariate analysis. Int J Nurs Stud 2010;47(2):146-53.
- Goll-McGee B. The role of the clinical forensic nurse in critical care. Crit. Care Nurs Q 1999; 22(1):8-18.
- Gölge ZB, Hamzaoğlu N, Türk B. Assessment of medical staff awareness about child abuse and neglect. J For Med 2012;26(2):86-96.
- Hornor G, Thackeray J, Scribano P, Curran S, Benzinger E. Pediatric sexual assault nurse examiner care: Trace forensic evidence, ano-genital injury, and judicial outcomes. Journal of Forensic Nursing 2012:1-7. doi: 10.1111/j.1939-3938.2011.01131.x.
- Hemşirelik Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik. Resmi Gazete, Tarih: 2011 Sayı: 297910 <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/04/20110419-5.htm>.
- İhmali ve İstismara Uğrayan Çocuğa Bütüncül Yaklaşım. Ankara: UNİCEF; 2011. p. 32-51
- Johnson D. Forensic evidence preservation the emergency nurses' role. Aust Emerg Nurs J 1997;1(2):37-40.
- Kavalcı C. Acil serviste adli vaka yönetimi. Derman 2015:1-6. Doi: 10.4328/DERMAN.3681.
- Kent-Wilkinson, A. Forensic nursing educational development: An integrated review of the literature. J Psychiatr Mental Health Nurs 2011;18:236-46.
- Küçük S, Korkmaz Z, Kayademir N, Otuzoğlu M. Çocuk cinsel istismarının tanılama, adli ve sosyal sürecinde pediatri hemşireleri. Adli Tıp Dergisi 2017; 31(2):68-77. doi: 10.5505/adlitip.2017.37233
- Lynch V.A. Forensic nursing a handbook for practice. St. Louis: Elsevier Mosby2006.https://books.google.com.tr/books?id=AP-gVX1WcuYcC&printsec=frontcover&hl=tr&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false.
- Lynch VA. A new perspective in the management of crime victims from trauma to trial. Crit Care Clin North Am 1995;7:489-503.
- Lynch VA. Forensic nursing science: Global strategies in health and justice. Egyptian Journal of Forensic Sciences 2011;1:69-76.
- Mason T, Lovell A, Coyle D. Forensic psychiatric nursing: skills and competencies: I role dimensions. J Psychiatr Mental Health Nurs 2008;15:118-30.
- Maier SL. The emotional challenges faced by Sexual Assault Nurse Examiners: ER nursing is stressful on a good day without rape victims. J Forensic Nurs 2011;7:161-172.
- McGillivray B. The role of Victorian emergency nurses in the collection and preservation of forensic evidence: a review of the literature. Accid Emerg Nurs 2005;13:95-100.
- Onat Bayram GO, Beji Kızılkaya B. Sağlık çalışanlarının cinsel şiddet mağduru kadına yaklaşımı. İstanbul Üniversitesi Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi 2009; 17(1):41-47.
- Ort JA. The sexual assault nurse examiner. American Journal of Nursing 2002; 102, 24-26.
- Özden D, Yıldırım N. Adli Vakaya Hemşirelerin Yaklaşımı. Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Dergisi 2009:73-81.
- Pınar R, Bahar MT. Acil servis hizmetleri ve adli hemşirelik. Türkiye Klinikleri J Nurs Sci 2011;3:45-54.
- Polat O. Klinik adli tıp, adli tıp uygulamaları. Ankara: Seçkin Yayınları, 2006. p. 8-48
- Sharma BR. Clinical forensic medicine-management of crime victims from trauma to trial. J Clin Forensic Med 2003;10:267-73.
- Stevens S. Cracking the case: your role in forensic nursing. Nursing 2004; 34(11):54-56.
- Turla A. Çocuk istismarı ve ihmali olgularında tıbbi yaklaşım. OMÜ Tıp Dergisi 2002; 19(4): 291-300.
- Türk Ceza Kanunu, Madde 278,279,280, Kanun Numarası: 2537, Kabul Tarihi: 26.09.2004.